

ARBEIDSLEDIGHETENS ANSIKTER

Steinar Figved og Kenneth Fossheim
TV 2 Nyhetene 2016/2017

Innholdsfortegnelse

Innholdsfortegnelse	1
Fortell hvordan arbeidet kom i gang	2
Hvordan ble arbeidet utviklet og organisert	2
Redegjør grundig for bruk av metoder	2
Rekrutteringen	2
Egen database	4
Statistikkene	4
Innsyn	5
Sorteringen	5
Arena	7
CV-basen	8
Regnestykket	9
Sverige	9
Internasjonale kriterier	10
Diagnosene	10
Historiske statistikknotater	12
Arbeidsmarkedstiltakene	13
Tiltaksstatistikken	13
Butikkjedene	14
Tiltaksarrangørene	15
Spesielle problemstillinger dere har støtt på	16
Kildevalg og kildekritikk	17
Andre problemstillinger	18
Resultat av arbeidet så langt	18
Dette har vi dokumentert	19
Konsekvenser	19
Fullstendig liste over samlet publisering med tittel, dato og medium	21
Andre vedlegg	23

Fortell hvordan arbeidet kom i gang

18. mars 2016 leste reporter Steinar Figved en pressemelding fra Arbeids- og sosialdepartementet. Her sto det at ledigheten hadde stabilisert seg på 3,3 prosent. Etter 18 måneder med sammengende fall i oljepriser og utfordringer i arbeidsmarkedet, var det ifølge pressemeldingen ikke mer enn 89.000 helt ledige her i landet. Det er en kjent sak at det er mange sykemeldte og uføretrygdde her i landet. Årsakene har mange forsøkt å finne svaret på. Men hvorfor har vi så få arbeidsledige?

I Norge har vi to statistikker som måler arbeidsledighet. Den ene er NAVs arbeidssøkerstatistikk. Den andre er SSBs AKU-undersøkelse. NAVs statistikk er registerbasert og blir ansett for å være den mest nøyaktige av de to. NAVs statistikk publiseres hver måned og er den Arbeids- og sosialdepartementet viser til i sine pressemeldinger. AKU-undersøkelsen er en utvalgsundersøkelse og vil også kunne få med arbeidsledige som av ulike grunner ikke er registrert i NAV-systemet. Denne publiseres fire ganger i året. De to statistikkene spriker noe¹, men viser begge at Norge er blant landene i verden med lavest ledighet. Men gir statistikkene et riktig bilde? Pressemeldingen fra departementet ble starten på det som skulle bli en omfattende jakt på fakta om det norske arbeidsmarkedet. **Hvem er egentlig arbeidsledige her i landet? Hvor mange er de? Og hva gjør vi for å hjelpe dem?**

Hvordan ble arbeidet utviklet og organisert

Å finne menneskene som er berørt er en grunnregel i de fleste redaksjoner. Men det blir ofte med ett eller kanskje to eksempler. Case kan illustrere det statistikken viser. Men sjelden noe mer enn det. Idéen vi kom opp med var spennende, men framsto som nærmest umulig å realisere: Hva om vi fikk kontakt med nok mennesker til at vi ikke bare kunne illustrere, men *undersøke* statistikken? Steinar Figved (Stavanger) startet jakten på menneskene bak tallene våren 2016. Kenneth Fossheim (Oslo) ble med fra august 2016. Fotograf og redigerer Kristian Myhre (Stavanger) har hatt hovedansvar for foto og redigering av TV-reportasjer. Niklas Lysvåg (Oslo) og Bjarte Trettenes (Bergen) har vært reportasjeledere. Alt arbeid og alle data har blitt samlet og organisert i Google Drive.

Redegjør grundig for bruk av metoder

Metoden som var utgangspunkt for dette prosjektet var å samle et utvalg arbeidsledige, og bruke informasjon fra dem til å belyse det norske arbeidsmarkedet. Kontakten med disse satte oss på sporet av stadig nye problemstillinger, problemstillinger som krevde nye metoder: Analyse av statistikk og rapporter, innsyn i dokumenter og datasammendrag, kobling av store datamengder og systematisk faktasjekking.

Rekrutteringen

Uansett hvilke data som blir brukt, vil en statistikk ta utgangspunkt i et sett med definisjoner og begrepsavklaringer. For statistikere er dette avgjørende for å få en presis statistikk. Det er statistikkens styrke, men samtidig dens begrensning. Vi ønsket ikke bare å finne ut hva statistikken viser. Vi ønsket å finne ut hva den eventuelt ikke viser. Innledningsvis valgte vi

¹ NAV - Helt ledige: 3,3% (mars 2016) / SSB/AKU 4,3% (4. kvartal 2015)

derfor å se bort fra tradisjonelle arbeidsmarkedsdefinisjoner, og i stedet stille ett enkelt spørsmål: *Er du arbeidsledig?* Målet var å få kontakt med flest mulig som svarte ja på dette spørsmålet. Vi laget et registreringsskjema der vi kunne innhente personopplysninger og informasjon om tilknytning til arbeidsmarkedet. I tillegg hentet vi inn andre opplysninger som kunne hjelpe til med å verifisere den enkelte, som epost-adresse, telefonnummer og portrettbilde. Registreringsskjemaet ble satt opp i Questback som en undersøkelse med åpen lenke. Det ble laget flere identiske slike undersøkelser med unike lenker, slik at vi enkelt kunne holde oversikt over hvor/hvordan vi hadde kommet i kontakt med de påmeldte. Flere kollegaer bisto en periode med å rekruttere personer til prosjektet. Med sin unike lenke/undersøkelse kunne hver reporter ha oversikt over hvilke personer de fikk rekruttert.

Vi ba på et tidlig tidspunkt NAV hjelpe oss med å dele informasjon om prosjektet og på den måten sette oss i kontakt med arbeidsledige, noe de avsto. Invitasjoner ble i stedet distribuert via sosiale medier (Facebook og LinkedIn), via fagforeninger og klubber i bedrifter med nedbemanningsprosesser. Vi oppsøkte også ulike arrangementer og kurssteder der arbeidsledige var samlet. Vi hadde ikke ambisjoner om å få et representativt utvalg, men vi forsøkte å spre informasjonen på måter der vi kunne få med personer fra alle fylker, personer i alle aldersgrupper, samt personer med minoritetsbakgrunn.

Arbeidet med å få på plass et eget utvalg ble langt mer krevende enn det vi hadde sett for oss. Den første perioden slet vi med å komme i kontakt med et stort nok utvalg. Men på et tidspunkt løsnet det. På et tidspunkt satt vi med så mange påmeldinger at vi ikke visste hvordan vi skulle komme oss gjennom og håndtere alle. Rekrutteringsarbeidet pågikk i perioden 14. april til 4. oktober 2016. Totalt fikk vi registrert 809 personer i perioden.

Måten vi rekrutterte arbeidsledige til utvalget vårt hadde åpenbare utfordringer. Parallelt med rekrutteringsarbeidet måtte vi jobbe med å få verifisert at personene var reelle og at opplysningene de ga oss var riktige. For å verifisere respondentene brukte vi tilgjengelig informasjon i sosiale medier og på nett, samt andre offentlige opplysninger som telefonregistre. De aller fleste sendte oss portrettbilder som også var brukt på Facebook eller LinkedIn. Det hjalp oss mye i denne prosessen. Ofte var samme portrettbilde brukt i sosiale medier. Vi kunne også gjøre omvendte bildesøk via tineye.com for å spore bildene andre steder på nett. Personer som hadde sendt oss et bilde som kunne tilhøre noen andre, ble silt bort. I mange tilfeller ble vi nødt til å ta direkte kontakt med personen for å verifisere identiteten. I ett tilfelle viste det seg at en påmeldt benektet at vedkommende hadde brukt vårt registreringsskjema og meldt sin interesse. Etter noen dager kom det fram at det var vedkommendes eks-samboer som hadde sendt oss opplysningene. Det endte til slutt med at vedkommende, som nylig hadde mistet jobben sin i oljeindustrien, likevel ble med i utvalget. Parallelt med dette brukte vi offentlige registre, blant annet skattelistene.. Der det etter oppslag på nett og i registre, samt direkte kontakt fortsatt var usikkerhet rundt identitet og opplysninger, valgte vi å utelate vedkommende fra utvalget. Totalt hadde vi telefonsamtaler med mer enn 200 personer i perioden. Vi laget også et bookingsystem ved hjelp av nettjenesten youcanbookme.com der vi tilbød deltakere i prosjektet å stille til et TV-intervju der de kunne fortelle om sin situasjon. I løpet av åtte dager gjorde vi TV-intervjuer med 70 personer i Stavanger, Bergen, Kristiansand, Haugesund, Skien, Porsgrunn, Oslo og Trondheim.

Egen database

Til slutt satt vi igjen med et utvalg på 550 personer som oppfylte vilkårene vi hadde satt.² Dermed satt vi nå med vår egen database med 550 personer som så på seg selv som arbeidsledige. Dette var personer vi nå fortløpende kunne kontakte enkeltvis eller samlet i form av spørreundersøkelser.

17. oktober sendte vi ut den første spørreundersøkelsen til utvalget, med generelle spørsmål om hvordan de opplevde arbeidsmarkedet og sin egen situasjon. Vi hadde håpet på raskere responstid. Etter to uker manglet vi fortsatt svar fra 130 av de 550. Nye metoder måtte tas i bruk for å få svar fra alle. Påminnelser og svarlenker ble sendt på sms. De som ikke svarte på sms, ble deretter oppringt på telefon. For å være sikker på å få svar, satt vi klare med undersøkelsen når vi ringte. Det gjorde at vi kunne stille spørsmålene mens vi var på telefon med respondenten. Alle de 550 i utvalget svarte til slutt på undersøkelsen. Med dette hadde vi ikke bare en database med 550 personer – vi hadde også mye informasjon om blant annet hvilken ytelse de mottok, hvor de jobbet sist, hvor mange jobber de hadde søkt og om de gikk på tiltak.

20. november 2016 hadde vi klar [den første saken](#) til TV 2 Nyhetene og TV2.no basert på spørreundersøkelsen og videointervjuer med 70 personer som fortalte hvordan det var å være arbeidsledig. I alle undersøkelsene vi har sendt ut har vi også hatt åpne kommentarfelt der respondentene har delt opplevelser og informasjon. Disse tilbakemeldingene har gitt oss verdifulle tips. Et eksempel på en slik sak ble publisert 23. november 2016. [I denne saken](#) kunne vi fortelle at dagpengeregelverket førte til at mange arbeidsledige tapte penger på å ta deltidsstillinger når de forsøkte å komme seg ut i jobb.

Statistikkene

Samtidig med rekrutteringsarbeidet brukte vi mye tid på å sette oss inn i arbeidsmarkedsstatistikkene til NAV og SSB. Vi forsøkte å identifisere likheter og forskjeller i definisjonene i de to undersøkelsene, og sammenlignet tallmaterialet over tid. De siste tre årene har SSBs ledighetstall ligget noe over NAVs ledighetstall, men over tid har de to statistikkene ligget noenlunde likt. Data fra SSBs arbeidsmarkedsundersøkelse brukes også av Eurostat og ILO³ som publiserer tall som skal være sammenlignbare mellom land. Eurostat publiserer også tall for personer som ikke oppfyller alle kravene (definisjonene) for å bli kalt arbeidsledige, men som oppfyller noen av disse, som for eksempel ønske om jobb,

² Respondent karakteriserer seg selv som hovedsakelig arbeidsledig

Respondent ønsker å jobbe

Respondent har gitt oss andre opplysninger som stemmer med opplysning om at vedkommende er arbeidsledig og ønsker å jobbe

Respondent har sendt oss et portrettbilde av seg selv

Respondent har vært mulig å identifisere via andre kilder

Respondent har svart på oppfølgingsspørsmål om sin jobbsituasjon

³ Eurostat er EUs statistikkontor . FN-organisasjonen ILO (International Labour Organization) får sine data fra Eurostat.

eller egen jobbsøking. Her har Norge en langt høyere andel personer enn de fleste sammenlignbare land⁴.

Det er Norsk senter for dataforskning (NSD) som håndterer og tilgjengeliggjør data fra arbeidskraftundersøkelsen. Vi ba på et tidlig tidspunkt om innsyn i anonymiserte data fra arbeidskraftundersøkelsen, men fikk avslag. Slike data kan kun utleveres godkjente forskningsinstitusjoner etter samtykke fra SSB. Vi kontaktet etter dette forskere for å undersøke muligheten for å få innsyn gjennom dem, men dette førte ikke frem. For å begrense arbeidet vårt valgte vi etter dette å konsentrere oss om NAVs ledighetsstatistikk.

Innsyn

Kontakten vi nå hadde med 550 som betraktet seg selv som arbeidsledige ga oss et unikt utgangspunkt for å se nærmere på måten NAV setter opp og kommuniserer sin ledighetsstatistikk. Gjennom arbeidet med å avklare kandidater til vårt eget utvalg, hadde vi fått god oversikt over ulike ordninger i NAV-systemet. Overraskende få, 41% i vårt utvalg, opplyste at de mottok dagpenger. Hele 46% oppgav at de mottok andre NAV-ytelser som arbeidsavklaringspenger (AAP), sosialpenger eller tiltakspenger. Samtidig oppga 96% at de kunne starte i en jobb i løpet av de neste to ukene. 94% oppgav at de hadde søkt jobb de siste fire ukene. Men ble alle regnet med i NAV sin statistikk?

24. oktober 2016 fikk vi et møte med fagavdeling statistikk og informasjonsavdelingen i Arbeids- og velferdsdirektoratet der vi gikk gjennom NAVs definisjoner og begrepsavklaringer. I møtet tok vi også opp muligheten for å søke om innsyn i tallmaterialet NAV bruker i sin statistikk. Det viste seg at direktoratet hadde overraskende lite erfaring med innsynssaker. Informasjonsavdelingen opplyste at de ikke kunne huske at en journalist hadde bedt om å få se direktoratets postjournal. De måtte sjekke nærmere hvor vi skulle henvende oss. En uke seinere kommer det fram at direktoratet som forvalter en tredjedel av det norske statsbudsjettet aldri har hatt noen offentlig tilgjengelig postjournal. 2. november sendte vi en begjæring om innsyn i sammenstilling av data som viser dokumenter som er sendt til eller fra Arbeids- og velferdsdirektoratet i perioden 1. januar 2014 – 2. november 2016. Fire dager seinere fikk vi et regneark med journalposter på epost.

I perioden november 2016 - desember 2017 sender vi et stort antall innsynsbegjæringer til Arbeids- og velferdsdirektoratet. Jevnlig ber vi også om å få tilsendt oppdaterte postlister på epost. Vi sender også en rekke innsynsbegjæringer til Arbeids- og sosialdepartementet og Statistisk Sentralbyrå. Alle innsynssakene blir logget i et eget regneark. Det gir oss god oversikt over saker og tidsforløp, og hjelper oss å følge opp saker som drar ut i tid.

Sorteringen

Vi hadde vårt eget utvalg på 550 personer. Neste mål var å finne ut hvor mange av disse som ble regnet som ledige i NAVs ledighetsstatistikk (helt ledige arbeidssøkere). Vi hadde allerede innhentet opplysninger som gjorde at vi kunne dele utvalget vårt opp i kategorier.

⁴ I dataene til Eurostat fant vi 134.000 nordmenn som oppfylte kravene til å bli kalt arbeidsledige. Dette er de samme personene som oppgis som arbeidsledige i SSBs ledighetsstatistikk. I tillegg fant vi 140.000 som oppga at de ønsket å jobbe, men som ikke oppfylte kravet om å ha søkt jobb de fire siste ukene. Vi fant også 25.700 personer som oppfylte kravene til jobbsøking, men som hadde oppgitt at de ikke kunne ha startet i en jobb allerede innen 2 uker.

Ut fra data i vår egen base kunne vi nå med rimelig grad av sikkerhet identifisere personer som var en del av NAVs ledighetsstatistikk og personer som ikke ble regnet med i statistikken. Der vi var usikre tok vi ny kontakt direkte med den enkelte. Vi fikk dem til å logge seg inn på sine egne sider på nav.no der de tok bilde (skjermdump) av informasjon på siden sin, deriblant sist innsendte meldekort.

En etter en ble de 550 målt mot NAVs statistikkdefinisjoner (helt ledige). Underveis forsvant stadig nye grupper ut. Mottakere av dagpenger var i utgangspunktet med i statistikken. Men hadde de jobbet en halv time eller mer de siste to ukene gikk de over i kategorier “delvis ledige arbeidssøkere”. Dersom de var i et arbeidsmarkedstiltak gikk de over i kategorien “arbeidssøkere på tiltak”. Og dersom de mottok dagpenger i forbindelse med etablering av egen bedrift gikk de over i kategorien “andre arbeidssøkere”. Mottakere av sosialstønad var regnet med i statistikken dersom de var registrert som arbeidssøkere. I noen kommuner var det krav om dette, i andre ikke. Men også sosialpengemottakere som var arbeidssøkere gikk over i andre kategorier dersom de hadde utført noen form for lønnet arbeid eller var i et tiltak. Mottakere av tiltakspenger deltok i arbeidsmarkedstiltak og var i kategorien “arbeidssøkere på tiltak”. Personer som ikke mottok noen form for stønad var arbeidssøkere dersom de var registrert som arbeidssøkere hos NAV. Men de var ikke registrert i statistikken dersom de hadde registrert seg med anonym profil på NAV.no.

Vi begynte å få god oversikt, men satt fortsatt med mange ubesvarte spørsmål. Dette gjaldt i hovedsak mottakere av arbeidsavklaringspenger⁵ (AAP). Ifølge NAV var bare noen få AAP-mottakere (ca 900) med i arbeidssøkerstatistikken. De aller fleste AAP-mottakerne var ifølge NAV for syke til å jobbe og ble derfor ikke regnet som arbeidssøkere. Dette fikk vi ikke til å stemme. Vi hadde 102 mottakere av arbeidsavklaringspenger i vårt utvalg. De oppga alle at de var arbeidssøkere og at de søkte jobber. Vi hadde møtt flere AAP-mottakere i forbindelse med intervjuer, og kunne ikke se at de skilte seg vesentlig fra gruppen som mottok dagpenger.

Dagen etter begynte vi å ringe personer i vårt utvalg som var mottakere av arbeidsavklaringspenger i håp om at de selv kunne sjekke om de faktisk var registrert som arbeidssøkere. Det viste seg å være enklere enn først antatt. Når brukerne logget seg på forsiden sin på nav.no fikk de opp et statusfelt. Øverst på skjermen fikk de opp en av disse to meldingene: “Du er registrert som arbeidssøker” eller “Du er registrert som ikke-arbeidssøker”. Vi fikk de 10 vi tok kontakt med til å sende oss et bilde av sin egen forside på nav.no. 8 av de 10 hadde status “arbeidssøker”. Bare 2 av 10 hadde status “ikke arbeidssøker”.

Ifølge NAV er altså svært få mottakere av arbeidsavklaringspenger arbeidssøkere. Men i vårt utvalg er åpenbart et stort flertall arbeidssøkere. Hvis det bare er rundt 900 AAP-mottakere som er arbeidssøkere her i landet har vi i så fall klart å komme i kontakt med oppsiktsvekkende mange av disse. Hva skal egentlig til for å være både AAP-mottaker og arbeidssøker? 18. november ber vi om innsyn i alle dokumenter (veiledninger, manualer osv.) som brukes i forbindelse med utarbeiding av statistikken. Vi får innsyn i standard for

⁵ For å ha rett til AAP må arbeidsevnen din være redusert med minst 50 prosent. Hjelpen fra NAV kan bestå av arbeidsrettede tiltak, ytelser under medisinsk behandling eller annen oppfølging. Sykdom, skade eller lyte må være en vesentlig medvirkende årsak til at du har redusert arbeidsevne. Det må være en viss mulighet for at arbeidsevnen din kan bli bedre gjennom behandling, arbeidsrettede tiltak eller oppfølging fra NAV. (Kilde: nav.no)

arbeidsrettet brukeroppfølging (veileder for saksbehandlere). Men fortsatt sliter vi med å få et konkret svar på spørsmålet vårt. Etter hvert får vi direkte kontakt med personer i fagavdelingen som setter opp NAV-statistikken. De kan fortelle oss at de som tas med i statistikken er de som har mindre enn tre måneder igjen av vedtakstiden (AAP), og samtidig har fått «vedtak om AAP, inntil tre måneder mens man søker arbeid etter gjennomfører tiltak eller behandling». Fagavdelingen sender oss standarden for dette vedtaksbrevet.

30. november 2016 sender vi ut et nytt spørsmålssett til de 550. Her stiller vi kontrollspørsmål for å få avklart status i ledighetsstatistikken. Det blir et komplisert spørsmålssett der vi tilpasser spørsmål basert på hvilke kategorier de 550 er i. Mottakere av arbeidsavklaringspenger blir vist den aktuelle vedtaksteksten og bedt om å svare på om de har mottatt / sett et slikt vedtak. En del manuell oppfølging må til, men etter to uker har vi svar fra alle 550. Undersøkelsen vår viser at totalt 213 av de 550 er helt ledige i NAVs ledighetsstatistikk. Bare 9 av 102 mottakere av arbeidsavklaringspenger er helt ledige i NAVs ledighetsstatistikk.

Arena

Arena er et IT-system som brukes av NAV i forbindelse med oppfølging av arbeidssøkere, personer med nedsatt arbeidsevne og sykemeldte. Det er her data hentes til NAVs statistikker. I forbindelse med et spørsmål vi har stilt om hvordan vi kunne skille aap-mottakere i statistikk og aap-mottakere utenfor statistikk, hadde fagavdelingen 6. desember sendt oss et datasammendrag med tall fra Arena. I tabellen (oktober 2016) framgikk det at det totalt er 144.645 mottakere av arbeidsavklaringspenger registrert i saksbehandlingssystemet og at 931 av disse var tatt med i arbeidssøkerstatistikken (0,6%).

Etter flere måneder med undersøkelser klarer vi ennå ikke helt å forstå denne delingen av aap-mottakere. De 102 i vårt utvalg framstår som rimelig friske og klare for jobb. Ifølge NAV er det bare 0,6 prosent som er reelle arbeidssøkere. Noen dager seinere går vi tilfeldigvis gjennom eposten vi fikk 6. desember. Der finner plutselig noe som får oss til å sperre øynene opp: I tillegg til de 931 i statistikken ser vi også at det er 88.485 andre mottakere av arbeidsavklaringspenger som har status som arbeidssøker i Arena. **88.000 er altså registrert som arbeidssøkere internt, men blir ikke tatt med i arbeidssøkerstatistikken.** Vi har det siste halve året saumfart alt vi kan komme over av pressemeldinger, månedsstatistikker og fagrapporter knyttet til arbeidssøkerstatistikken. Men har aldri sett at dette nevnt ett eneste sted. Kan dette være forklaringen på hvorfor svært mange AAP-mottakere i vårt utvalg får beskjed om at de er arbeidssøkere når de logger seg inn på sin NAV-side på nett?

12. januar gjør vi et intervju med kunnskapsdirektør i NAV, Yngvar Åsholt. Informasjonavdelingen har på forhånd fått oversendt spørsmål, samt datasammendraget fra Arena som viser at svært mange med status arbeidssøkere i Arena, ikke er med i arbeidssøkerstatistikken. Åsholt forklarer at det i Arena er ulike innsatsgrupper og at en av disse gruppene har status «arbeidssøker». Dette er personer der målet på sikt er jobb. Men han står fast på at det ikke vil være riktig å ta disse med i ledighetsstatistikken fordi «den følger spesielle kriterier». En person som mottar arbeidsavklaringspenger er en person som har nedsatt arbeidsevne og som står et stykke utenfor arbeidsmarkedet. De er ikke klare for å gå umiddelbart inn i arbeidslivet, sier Åsholt.

19. januar får vi skriftlig svar på spørsmålene. Her skriver NAV at totalt 116.000 personer med nedsatt arbeidsevne og spesielt tilpasset innsats har status som arbeidssøkere i Arena. Samtidig opplyser de at "de fleste av disse står lenger fra arbeidsmarkedet og behøver mer tid eller bistand før de er aktuelt med formidling til arbeid." NAV opplyser videre at et stort flertall aap-mottakere ikke er tilgjengelig for arbeidsgivere i NAV sin CV-base: "For 100.600 av disse hadde saksbehandler krysset av for "Ikke match nav.no", dvs. disse ikke er disponible for arbeidsmarkedet når det søkes fra elektroniske systemer. Dette skjer etter samtale med brukeren, som er vurdert som ikke klar for arbeidsmarkedet med det første, selv om de har formidlingsgruppe arbeidssøker."

Ifølge NAV har et stort flertall av aap-mottakerne i samråd med sine veiledere altså reservert seg mot å kunne bli kontaktet av en arbeidsgiver. Samtidig er det ikke noe som tydet på at aap-mottakerne i vårt utvalg har reservert seg mot dette. Var informasjonen vi fikk fra NAV riktig?

CV-basen

NAV sin CV-base er en gratis tjeneste som skal sikre transparens i arbeidsmarkedet både for arbeidssøkere og arbeidsgivere. Når ledige stillinger dukker opp, skal det foretas en "jobbmatch" slik at arbeidssøkere blir informert om aktuelle ledige stillinger. Arbeidsgivere og bemanningsbyråer bruker CV-basen for å sjekke hvilke jobbsøkere som kan gå inn i ledige stillinger.

Ifølge NAV er det 131.000 personer med nedsatt arbeidsevne som er registrert i CV-basen, men som er sperret for søk fra arbeidsgivere. Hva med AAP-mottakerne i vårt utvalg? Alle har opplyst at de er arbeidssøkere. En ny runde med flere av disse viser at de selv er overbevist om at de er tilgjengelige i CV-basen. Vi tar en ny runde der vi gjennomgår alt vi kan finne av opplysninger på brukernes egne sider på nav.no. I noen tilfeller får vi låne innloggingsinformasjon, slik at vi selv kunne gjennomgå sidene. Samtidig drar vi ut til noen av casene våre og så på dette sammen med dem. Vi får innsyn i sakene deres, og intervjuer i to tilfeller lokale NAV-sjefer, som begge bekrefter at brukerne er tilgjengelige for søk. Men kan vi være sikre på at de er det? Vi forsøker å få hjelp fra et bemanningsbyrå som har tilgang til NAV sin CV-base. Utfordringen her er at antallet arbeidssøkere er stort, og en må gå inn i hver enkelt CV før en kan finne personopplysninger. Det er ikke mulig å gjøre eksterne søk på navn i basen. Det blir som å lete etter nåla i høystakken.

9. mars sender vi en innsynsbegjæring med samtykkeerklæringer som fritar NAV fra sin taushetsplikt. Der vi ber om avklaring på hvorvidt 5 mottakere av arbeidsavklaringspenger (fem av våre caser) er tilgjengelige i NAV sin CV-base. Alle har blitt oppfordret til å legge inn sin CV her slik at potensielle arbeidsgivere kan se dem, og de er selv overbevist om at de er tilgjengelige i denne basen. To av dem har også vært på CV-kurs formidlet gjennom NAV. I to av sakene har NAV i intervju med TV 2 bekreftet at de er tilgjengelige for søk.

Svaret på innsynsforespørselen er overraskende: Alle fem står oppført med «ikke match nav.no». De har alle trodd at de var tilgjengelige for arbeidsgivere og at de var regnet som arbeidsledige i arbeidssøkerstatistikken. Men de er det ikke. NAV har opplyst at saksbehandlere har krysset av for "ikke match NAV.no" i samråd med brukerne. Det viste seg altså ikke å stemme. I ettertid har NAV skjerpet rutinene for dette. Etter TV 2s reportasjer ble det sendt ut fagmelding til alle fylker. I tillegg er det formidlet informasjon til

alle NAV-veiledere. Rutinebeskrivelsen i standarden for arbeidsprosesser er også oppdatert med nye presiseringer. Etter det har antallet mottakere av arbeidsavklaringspenger som er tilgjengelige for søk økt.⁶

Regnestykket

23. desember 2016 kom årets siste pressemelding fra Arbeids- og sosialdepartementet. Den fortalte at ledigheten fortsatte nedover: "Antall helt arbeidsledige gikk ned med 700 personer fra november til desember. Den registrerte arbeidsledigheten er nå på 2,8 prosent." Nederst i pressemeldingen stod det at 19.950 arbeidssøkere i tillegg var i arbeidsmarkedstiltak. Bortsett fra det var ingen andre tall nevnt. Vi sitter på dette tidspunktet med et tallmateriale og et stort antall eksempler som viser et annet bilde. Vi bestemmer oss derfor for å bruke NAV sine egne data til å vise fram et alternativt ledighetstall.

Vi setter opp et regnestykke der vi tar med helt ledige arbeidssøkere (78.556), delvis ledige arbeidssøkere (35672), arbeidssøkere på tiltak (19739), arbeidssøkere som er med i etablererordningen (211), arbeidssøkere som studerer mens de søker jobb (552), samt alle mottakere av arbeidsavklaringspenger som har status som arbeidssøkere i Arena (88435). Totalt blir det 223.165 arbeidssøkere. Så bruker vi samme metode som NAV bruker for å beregne prosentandel. Vi deler antall arbeidssøkere på antall personer i arbeidsstyrken (siste tilgjengelige tall fra SSB/AKU). Og ender opp med en ledighet i Norge på 7,8 prosent (desember 2016).

Tallet vårt og måten vi ønsket å presentere de på ble vist og diskutert med flere forskere før publisering. Saken ble også mye diskutert i redaksjonen i ukene før publisering. Vi skulle stille spørsmål ved ledighetsstatistikken til NAV. Var det da riktig at vi selv presenterte noe som kunne se ut som en ledighetsstatistikk? Vår ambisjon var ikke å dokumentere at vi hadde det riktige ledighetstallet. Vårt mål var å vise at NAVs arbeidssøkerstatistikk og måten den blir kommunisert på ikke viste hele bildet.

Vi hadde også dokumentasjon som viste at det i NAV sitt datasystem var 63.913 anonyme arbeidssøkere. Dette er personer som selv på nett har registrert seg som arbeidssøkere i NAV sin CV-base og krysset av for at profilen skal være anonym. NAV har ingen oversikt over hvem disse personene er. En del er trolig jobbskiftesøkere, dvs. personer som har en jobb, men er på jakt etter en annen jobb og ønsker tilbud om jobb. Men det er grunn til å tro at det blant disse finnes arbeidsledige som ikke har registrert seg på NAV fordi de uansett ikke kvalifiserer til trygdeytelser. Denne gruppen valgte vi å holde utenfor vår oppstilling.

Sverige

Underveis i arbeidet hadde vi vært i kontakt med flere forskere som hadde vist til en debatt i Sverige på 2000-tallet. Det hadde vært en bred politisk debatt om skjult ledighet, en debatt som i liten grad hadde nådd Norge. I Sverige førte debatten til en endring i den registrerte

⁶ NAV skriver i epost til TV 2 10. januar 2018: "Hovedbildet er at andelen med publisert CV er relativt stabil over tid. Vi ser imidlertid at for brukere med nedsatt arbeidsevne, har antall personer med CV økt med 1 500, som kan henge sammen med etatens presisering av rutiner for denne gruppen. På grunn av redusert arbeidsledighet, har antall arbeidssøkere med CV gått ned med 19 700. I sum for begge grupper, har antall personer med CV blitt redusert med 18 200 pga den reduserte ledigheten."

ledighetsstatistikken. En direkte sammenligning mellom Norge og Sverige kan være komplisert. I Sverige håndterer Arbetsförmedlingen arbeidsformidling og arbeidsmarkedstiltak, mens Försäkringskassan håndterer trygdeytelsene. Men er det likevel mulig å sammenligne måten en definerer og omtaler arbeidsledighet på i Norge og i Sverige?

I januar 2017 tok vi kontakt med Arbetsförmedlingen og Försäkringskassan for å få oversikt over deres statistikker. For å få hjelp til å sammenligne de norske og svenske tallene på registrert ledighet, fikk vi til et møte med analysesjef i Arbetsförmedlingen Anna Araskog i Stockholm 31. januar 2017. Hun bekreftet det vi allerede hadde sett, de norske og svenske tallene var overraskende like. Men de blir brukt og kommunisert på svært ulike måter. I møtet så vi på siste pressemelding fra Arbetsförmedlingen fra desember 2017. Her fremgikk det at den registrerte ledigheten i Sverige var på 7,8%. **Sverige hadde altså ifølge pressemeldingen nøyaktig den samme registrerte ledigheten som vi hadde regnet oss fram til i vår sak om ledigheten i Norge to uker tidligere.** I motsetning til NAV tar Arbetsförmedlingen med alle arbeidssøkere i sitt hovedtall, også de med nedsatt arbeidsevne.

Internasjonale kriterier

I eposten til TV 2 19. januar 2017 skriver NAV at de følger internasjonale kriterier for utforming av ledighetsstatistikk. Men de viser ikke til hvilke kriterier dette er. Vi tok kontakt med en rekke forskere. De kjente ikke til andre internasjonale kriterier enn ILO sine kriterier, kriteriene SSB/AKU bruker i sin utvalgsundersøkelse. Dette er kriterier som ligger til grunn for spørsmålene som stilles i arbeidskraftundersøkelsen, om vedkommende aktivt har søkt jobb de fire siste ukene, og om vedkommende kan starte i en jobb i løpet av de to neste ukene. Men NAVs statistikk er laget med registerdata og disse spørsmålene blir ikke stilt. Flere forskere vi snakket med, stusset over NAVs henvisning til internasjonale kriterier. Professor Bjørgulf Claussen ved Universitetet i Oslo mente NAVs henvisning til internasjonale kriterier var "misvisende". Også analysesjef i Arbetsförmedlingen Anna Araskog stusset på NAVs henvisning til internasjonale kriterier. – Det høres litt rart ut, og jeg lurer på hvilke internasjonale kriterier det er snakk om, for det kan ikke være ILO sin definisjon, sa hun i intervju med TV 2.

I en epost svarer NAV slik: «NAV bruker ulik statistikk når vi skal analysere arbeidsmarkedet. Ledighetsstatistikken til NAV er basert på ILO-standard. Men den viser ikke alle som står utenfor arbeidsmarkedet eller søker jobb. Dette har vi andre tall på, noe TV 2 er godt kjent med. Når man sammenligner ledighet internasjonalt, som mellom Norge og Sverige, brukes SSBs AKU-ledighet».

Diagnosene

I arbeidet med dette prosjektet har det etter hvert tegnet det seg et tydelig bilde. Offisielt har vi få arbeidsledige her i landet, men vi har mange syke. Vi opplevde det motsatte. Vi hadde kontakt med et stort utvalg mennesker som mottok arbeidsavklaringspenger, men de så på seg selv som arbeidsledige, ikke syke. For å få innvilget arbeidsavklaringspenger skal det foreligge en arbeidsevnevurdering og minst en diagnose fra lege. I forbindelse med casene (AAP-mottakere) vi hadde møtt så langt, hadde vi fått innsyn i casenes arbeidsevnevurderinger. Disse vurderingene gjøres av en lege som undersøker i hvilken

grad en person evner å stå i jobb. Da vi leste arbeidsevnevurderingen til to av casene våre som var AAP-mottakere, ble vi litt forundret. Det sto at de tidligere hadde hatt helsemessige plager; den ene hadde operert et kne for noen år siden og ville slite med å ha en jobb som krever stor fysisk belastning, men som helt fint kunne mestre annet arbeid, for eksempel en kontorjobb. Den andre hadde vært gjennom en omfattende operasjon for tre år siden og hadde symptomer på en lettere psykisk lidelse som var under utredning. Også her konkluderte legen med at vårt case var arbeidsfør. Begge søkte jobber, men var ikke med i ledighetsstatistikken fordi de i en periode hadde hatt nedsatt arbeidsevne.

Vi fant mange rapporter som omhandler arbeidsavklaringspenger og nedsatt arbeidsevne. I egne rapporter har NAV gitt uttrykk for bekymring for den store gruppen som mottar arbeidsavklaringspenger på grunn av psykiske lidelser. NAV publiserer månedlig statistikk som viser hvilke typer diagnoser personer som mottar arbeidsavklaringspenger har. I november 2016 var de tre største gruppene psykiske lidelser (60.699), muskel-/skjelettlidelser (44.632) og andre lidelser (11.412). Men disse tallene sa lite om hvor alvorlige helseproblemene var. Det finnes mange psykiske lidelser som ikke er forenlig med å stå i arbeid. Samtidig klarer svært mange med en eller annen form for psykisk lidelse å gå på jobb hver dag. I noen tilfeller kan trolig det å ha en jobb å gå til være den beste medisinen mot lidelsen. Hva om vi kunne få innsyn i diagnosene, og få noen til å hjelpe oss med å vurdere disse? 20. desember 2016 ba vi NAV om en sammenstilling av data som viser hoveddiagnose til alle mottakere av arbeidsavklaringspenger. Kort tid etter mottok vi en fil med oversikt over alle brukte hoveddiagnoser, samt hvor mange som var oppført med disse diagnosene.

Dataene vi fikk inneholdt ICPC-koder⁷ fra diagnoseskjemaet som alle fastleger i Norge bruker. En nærmere kikk på dette skjemaet viser at det inneholder fargekoder. Koder med blå farge er såkalte symptomdiagnoser, det vil si diagnoser basert på pasientens egen beskrivelse av symptomer og plager når legen ikke klarer å fastslå en sykdom. Koder med rød farge brukes når lege kan sette en sykdomsdiagnose.

Totalt fant vi 593 ulike koder. Noen av disse var åpenbart symptomdiagnoser, som hodepine, svette og håravfall. En diagnose vi la spesielt merke til var diagnosen “problemer med arbeidsledighet”. Men det var bare noen få aap-mottakere registrert med disse diagnosene. Å omtale slike enkeltdiagnoser ga ikke mening. I stedet gikk vi gjennom de 593 kodene og markerte om det var en sykdomsdiagnose eller en symptomdiagnose. For hvor mange av diagnosene var i realiteten symptomdiagnoser? Svaret overrasket oss: 41.263 aap-mottakere (29%) sto oppført med en symptomdiagnose som hoveddiagnose. I rundskriv § 11-5 første ledd om nedsatt arbeidsevne skriver NAV dette om symptomdiagnoser: “Rent unntaksvis må det kunne godkjennes en symptomdiagnose for eksempel der sykdommens art er årsaken til at man ennå ikke har kommet fram til en sykdomsdiagnose.” **I ett av tre tilfeller innvilger altså NAV arbeidsavklaringspenger med symptomdiagnose som hoveddiagnose, selv om disse diagnosene skal godkjennes rent unntaksvis.**

Kommuneoverlegen i Vestby, Morten Laudal, forklarte hvilke mekanismer han mener ligger til grunn for de mange symptomdiagnosene. Han sier at “veien inn i hjelpeapparatet er gjennom en diagnose” og at han “strekker seg langt” for å hjelpe en person. Laudal sier

⁷ ICPC-2 er den internasjonale klassifikasjonen for sykdommer og symptomer som brukes i den norske primærhelsetjenesten. Nav krever at diagnosekoden etter ICPC skal påføres alle legeregninger, sykemeldinger og legeerklæringer om arbeidsuførhet. Kilde: Wikipedia

også at hvis “en diagnose kan være til hjelp, så bruker jeg gjerne den”. Professor i samfunnsmedisin ved NTNU, Steinar Westin, lot seg overraske over funnene. Han mente at en forklaring på de mange symptomdiagnosene er at dette ofte gis til en person første gang vedkommende sykemeldes – lenge før man har vært langtidssykemeldt og arbeidsavklaringspenger blir vurdert. Westin påpekte likevel at diagnosen til pasienten skal oppdateres fortløpende og at legene i så stor grad som mulig skal sette en sykdomsdiagnose på pasienten. NAVs kunnskapsdirektør, Yngvar Åsholt, forklarte at NAV er kjent med at det har en økning i det han betegner som diffuse diagnoser og de ønsker at det stilles så presise diagnoser som mulig.

Samfunnsmedisinerne Bjørgulf Claussen og Gunnar Tellnes uttalte seg også om diagnosene som må til for å få arbeidsavklaringspenger. Sistnevnte sa blant annet at dagens system belønner de som klarer “klamre” seg til en diagnose fordi de får mer inntekt enn personer som ikke har en diagnose og i mange tilfeller ender med å få økonomisk sosialhjelp, som er mindre lukrativt. Han etterlyser et system belønner tilfriskning fremfor sykeliggjøring. Claussen uttalte at de fleste som mottar arbeidsavklaringspenger, med noen unntak, kunne ha stått i en jobb.

Historiske statistikknotater

Det går altså et tydelig skille her i landet mellom ordinære arbeidssøkere, og de som er uten arbeid på grunn av helsemessige årsaker. Slik har det vært siden 1971. Begge grupper kan altså være arbeidssøkere. Men bare den ene gruppen tas med i den registrerte ledighetsstatistikken. Har det alltid vært slik?

På NAV sine sider finner vi en egen side for historiske data. Her finner vi en tabell for “beholdning av arbeidssøkere fra 1990 til 2006. Tallene viser helt arbeidsledige, delvis ledige, ordinære tiltaksdeltakere og andre arbeidssøkere. Personer med nedsatt arbeidsevne er ikke nevnt i denne oppstillingen.

Søket “Månedssstatistikk arbeidsmarkedet 2008” på Google gir treff på et PDF-dokument fra NAV med statistikk for januar 2008. Det viser seg at NAV her (Månedssstatistikk arbeidsmarkedet Januar 2008, tabell 1) hadde summert tall for helt arbeidsledige, delvis ledige, ordinære tiltaksdeltakere, andre arbeidssøkere og yrkeshemmede arbeidssøkere. Totalt viser tabellen at det er 160.000 arbeidssøkere i januar 2008. Vi finner tilsvarende månedsrapporter fra 2009 og 2010. I 2009 flyttes yrkeshemmede arbeidssøkere over til en ny tabell, og blir kalt arbeidssøkere med nedsatt arbeidsevne. I 2010 blir denne tabellen og dermed 82.352 arbeidssøkerne med nedsatt arbeidsevne helt borte fra NAVs ledighetsstatistikk.

I en epost forklarer NAV at dette skjedde fordi kategorien yrkeshemmet skiftet navn til nedsatt arbeidsevne og at en seinere innførte ordningen med arbeidsavklaringspenger hvor de med attføringspenger ble slått sammen med ytelsene rehabiliteringspenger og tidsbegrenset uførestønad. Ifølge NAV ville konseptet med et samlet tall for ordinære arbeidssøkere og yrkeshemmede “ikke virke lenger”. Arbeidssøkere med nedsatt arbeidsevne var inkludert i månedssstatistikken fra 1998 til 2008, men blir altså overført til en ny statistikk (nedsatt arbeidsevne) og helt borte fra NAVs månedlige ledighetsstatistikk fra 2009.

Arbeidsmarkedstiltakene

Arbeidsmarkedstiltakene er blant NAVs viktigste redskap i arbeidet med å få arbeidsledige ut i jobb. I utvalget vårt så vi at mange enten var eller hadde vært i et arbeidsmarkedstiltak. Særlig var det arbeidstrening / arbeidspraksis i butikker som gikk igjen. Hvor stort var egentlig omfanget av disse og andre tiltak, og hvilken effekt hadde de?

I undersøkelsen vi sendte til vårt eget utvalg 2. desember 2016 fikk vi følgende svar: 33,9% hadde deltatt i arbeidstrening eller lignende tiltak i regi av NAV. Av disse svarer 20,7 prosent at tiltaket (arbeidstrening) førte til at de kom seg ut i jobb. Mange sender oss beskrivelser fra tiltakene de har vært i. Så godt som alle er negative. De som har vært i arbeidstrening forteller det aldri var noen reell sjanse for at bedriften de var i ville ansette dem. Mange går fra tiltak til tiltak og føler at de blir utnyttet som gratis arbeidskraft. Svarene vi fikk var interessante, men hadde begrenset verdi. Vi har ikke et representativt utvalg og kan ikke bruke svarene for å dokumentere effekten av arbeidstrening.

23. oktober 2017 ber vi om innsyn i datasammendrag med alle tiltaksarrangører og antall personer i tiltak hos den enkelte bedrift. I sammendraget ber vi også om å få beløp på tilskudd, samt antall timeverk den enkelte har vært i tiltaket. Det blir tidlig klart at det ikke er mulig å identifisere lengden på tiltaket og dermed antall timer hver person har vært i arbeidstrening hos en tiltaksarrangør. Men vi blir forespeilet at vi vil få innsyn i data som viser alle tiltaksarrangører, tiltakstype, antall personer og beløp. 11. november får vi data oversendt.

Totalt får vi fem datasett fra NAV. Disse blir koblet sammen til to datasett, et med data knyttet til utbetalinger, og ett med data knyttet til antall personer i tiltak. Et enormt datamateriale, to tabeller med totalt 323.250 rader. Vi fant at det i perioden 2013 til 2017 hadde det vært en betydelig økning i antallet arbeidsmarkedstiltak. I 2016 var 144.387 nordmenn registrert på et arbeidsmarkedstiltak, 23% flere enn i 2013. Og allerede ved utgangen av august 2017 hadde NAV registrert 146.595 tiltaksplasser i 2017. Fra 2013 til 31. august 2017 hadde NAV utbetalt 19.476.842.342 kroner til bedrifter som tilbyr arbeidsmarkedstiltak. Fra 2013 til 2016 hadde disse utgiftene økt med 35%.

Tiltaksstatistikken

Det finnes lite forskning som kan gi gode svar på effekten av arbeidsmarkedstiltak. Hovedgrunnen til dette er at det er vanskelig å finne referansegrupper. I utgangspunktet får alle som NAV mener trenger det tilbud om et tiltak. En har derfor ikke en gruppe som ikke fikk tilbud om tiltak som en kan sammenligne med.

Det viste seg at NAV selv publiserer [en statistikk](#) som måler effekten av ulike arbeidsmarkedstiltak. Den tar utgangspunktet i alle som avsluttet et tiltak i referanseåret, og måler hvor disse var 6 måneder seinere. Statistikken er tilgjengelig på NAV sine sider, og inneholder tall for ulike typer tiltak og for de to hovedgruppene (arbeidssøker og nedsatt arbeidsevne). Statistikken viser faktiske tall for alle grupper i referanseåret, men summerer ikke opp tallene. Ved å summere opp de ulike kategoriene, kom vi fram til et totaltall.

For alle som hadde avsluttet et tiltak i 2016, var 21 prosent i arbeid uten ytelser fra NAV. Dersom en kun tok med de som hadde vært i ordinær arbeidstrening eller arbeidspraksis

var var tallet 22 prosent. Av de som hadde hatt tidsbestemt lønnstilskudd i 2016 var 53 prosent i arbeid uten ytelse fra NAV seks måneder seinere. Underveis var vi i kontakt med personer som hadde vært på [tiltak i flere år uten å komme seg ut i en vanlig jobb](#).

I forbindelse med sakene om arbeidsmarkedstiltak kom vi i kontakt med forsker Christer Hyggen ved Høgskolen i Oslo og Akershus. Sammen med kolleger i 10 EU-land hadde de kartlagt hvordan arbeidstrening påvirker unge arbeidslediges mulighet for å få en fast jobb i sine respektive land. Hyggen sendte ut 5000 fiktive CVer til arbeidsgivere i fem bransjer over hele Norge. Konklusjonen er at arbeidsgivere velger bort CVer der arbeidstrening er oppført. Med andre ord er det ifølge forskerne bedre å være helt arbeidsledig enn å være på tiltak. Forskerne fant også at norske arbeidsgivere vurderer arbeidstrening som vesentlig mindre attraktivt enn sine kolleger på kontinentet.

Butikkjedene

Vi hadde sett på det store bildet. Men hvem var alle tiltaksarrangørene? Hvor gikk pengene? Det store antallet tiltaksarrangører skyldtes åpenbart at svært mange bedrifter her i landet tilbyr folk fra NAV arbeidspraksis. Totalt var det 66.860 bedriftsnummer⁸ i dataene våre, men vi hadde ikke oversikt over navn på selskapene. Det er mulig å gjøre søk på bedriftsnummer på proff.no, men vi kunne ikke gjøre 66.860 manuelle oppslag. Vi kontaktet derfor Proff Forvalt som ga oss et tilbud⁹ på et oppdrag der de laget en liste der de knyttet alle bedriftsnumre til organisasjonsnummer. Vi ba her også om selskapsnavn, samt navn og organisasjonsnummer til eier og eier i ytterste ledd. Vi ba også om selskapenes organisasjonsform. Ved å koble data fra Proff Forvalt med våre datasett fra NAV fikk vi en oversikt over alle eksterne tiltaksplasser, antall personer i disse tiltakene samt utbetalt beløp til hvert selskap. Mange av oppføringene fra NAV var underavdelinger av selskap. En del selskaper var også datterselskap som hadde morselskap. Der eier var den samme i flere selskaper, kunne vi koble data fra disse selskapene sammen. Det ble en krevende datajobb der vår datamaskin krevde fra 10 minutter og opp til 60 minutter for hver operasjon. I tillegg måtte deler av jobben med å identifisere selskaper knyttet til samme eier / samme kjede gjøres manuelt. I dagligvarebransjen er franchise-drift utbredt. Derfor måtte vi også bruke andre kilder for å identifisere alle selskaper som tilhørte samme virksomhet / kjede.

Vi visste hvor mange personer som hadde vært i tiltak i de ulike bedriftene, men vi visste ikke hvor mange ordinære ansatte de samme bedriftene hadde. Vi laget oss derfor en egen liste med de 650 bedriftene med flest personer i arbeidstrening, arbeidspraksis eller lønnstilskudd. Proff Forvalt har data fra Arbeidsgiver arbeidstaker-registeret¹⁰ tilgjengelig ved søk på proff.no. Herfra hentet vi antall ansatte i hver av de 650 bedriftene. Ved å dele antall personer på tiltak med antall ansatte, fikk vi en god indikasjon på hvilke bedrifter som i størst grad benyttet seg av ordningen.

⁸ Bedriftsnummer er en unik identifikator som består av 8 siffer. Bedriftsnummer tildeles når bedriften blir registrert i Bedrifts- og foretaksregisteret. Et selskap/organisasjonsnummer kan ha mer enn ett bedriftsnummer dersom foretaket har underavdelinger.

⁹ Proff Forvalt (del av Proff AS) er et kommersielt selskap som tar betalt for sine tjenester.

¹⁰ Arbeidsgiver- og arbeidstakerregisteret (aa-registeret) er det sentrale grunndataregisteret som viser knytningen mellom arbeidstakere og arbeidsgivere i Norge og forvaltes av NAV. Alle ansettelsesforhold, både faste stillinger og timevikarstillinger skal registreres her.

Etter to uker med intensiv databearbeiding, satt vi med en svært detaljert oversikt over arbeidsmarkedstiltakene. Vi kunne se hvor mange som hadde vært på tiltak i en enkelt butikk, vi kunne se hvilke typer tiltak de hadde vært i, hvor mye tilskudd NAV hadde gitt til dette, og vi kunne se hvem som var eier av bedriften eller kjeden/konsernet bedriften tilhørte. Ett trekk var gjennomgående: Bedriftene som er storforbrukere av arbeidstrening tilbyr jobber som krever lite formell kompetanse. I dagligvarebransjen fant vi at 2751 butikker i Coop, Bunnpris, Norgesgruppen og Reitangruppen har hatt en eller flere personer på tiltak i perioden 2013-2017. Totalt hadde disse fire butikkjedene hatt 16.527 tiltaksplasser i perioden. Antallet hadde økt med 40 prosent i perioden 2013-2016. Størst var økningen i Reitangruppen (56%) og Norgesgruppen (51%). Fra 2013 til i dag hadde NAV utbetalt 204.960.157 kroner til butikkene i disse kjedene (lønnstilskudd og dekning av utgifter i forbindelse med arbeidstrening/praksis). For Reitangruppen hadde utbetalingene økt med hele 113% i perioden 2013-2016. For enkelte butikker utgjorde utbetalingene fra NAV en betydelig andel av lønnsutgiftene. Vi gjennomgikk også mange årsregnskaper, og fant at flere butikker hadde satt opp utbetalingene fra NAV under posten lønnsutgifter, men som inntekt.

11. desember 2017 ba vi om innsyn i kopi av refusjonskrav med bilag og annen dokumentasjon som viser grunnlag for utbetalingene til fire dagligvarebutikker knyttet til arbeidstrening. Denne innsynssaken ble avslått 10. januar med henvisning til offentleglova § 13 og NAV-loven § 7, jf. fvl. §§ 13 til 13e, fordi det kan medføre at personene som har vært tilknyttet tiltakene kan identifiseres. Avslaget blir fulgt opp.

En rekke av butikkene som skilte seg ut var butikker i Nille-konsernet. 357 av kjedens butikker hadde hatt en eller flere personer på tiltak i perioden 2013-2017. Totalt var det registrert 2389 tiltaksplasser i disse butikkene i perioden. Bare Nille Grønland torg hadde de to siste årene hatt 27 personer på tiltak. Butikken har bare en ansatt i full stilling samt 11 deltidsansatte.

Målet med arbeidstrening er å komme ut i jobb. Men hvor mange blir ansatt i bedriftene de har arbeidstrening i? Å få et godt svar på det skulle vise seg å bli vanskelig. Vi kontaktet de fire store dagligvarekjedene. De virket alle overrasket over tallene vi presenterte for dem. Alle sa at hovedmotivasjonen for å ha så mange tiltaksplasser var at de ønsket å ta samfunnsansvar og de benektet at de utnyttet en lukrativ ordning. Rema, Norgesgruppen, Coop og Bunnpris hevder at mange får jobb i butikkene deres etter endt praksis. Ifølge Norgesgruppen får cirka 20 prosent jobb etter arbeidstrening, mens de andre kjedene ikke har en oversikt. Det er også laget overordnede rapporter om tiltaksbruken i dagligvarebransjen, men heller ikke de gir et svar på hvor mange som får jobb.

Etter at de første sakene om arbeidsmarkedstiltakene var publisert, ble vi kontaktet av NHO. 1900 NHO-bedrifter er med i en landsomfattende ordning der målet er å gi folk med hull i cv-en jobb. Ifølge NHO viste en ny rapport svært gode resultater, hele 80% av kandidatene hadde fått fast ansettelse. Vi ba om å få tilsendt rapporten. Den gav et litt annet bilde. 1900 NHO-bedrifter hadde totalt rekruttert 600 personer. 492 hadde blitt ansatt, 295 av disse faste ansettelser. 1900 NHO-bedrifter hadde altså klart å ansette 295 personer med hull i CV-en i 2017.

Tiltaksarrangørene

Arbeidstrening er det største av NAVs tiltak målt i antall tiltaksplasser. Men en rekke andre tiltak, som for eksempel oppfølgingstiltak og kvalifiseringstiltak, er langt mer kostbare for

NAV. Tradisjonelt har slike tiltak vært gjennomført av kommunale selskaper eller ideelle aktører som Fretex og Blå Kors. Men dataene våre viste at store summer også ble utbetalt til kommersielle selskaper.

Vi hadde data som viste eier i ytterste ledd. Dermed kunne vi identifisere de aktørene med høyest utbetalinger fra NAV. Det viste seg at de fire største aktørene var private. Selskaper eid av Anthon B Nilsen Utdanning AS hadde siden 2013 fått utbetalt 939 millioner fra NAV. Selskaper eid av Sonans Gruppen AS hadde i samme periode fått utbetalt 747 millioner, Din Utvikling AS hadde fått utbetalt 548 millioner og selskapene eid av Jobzone AS hadde fått utbetalt 407 millioner kroner. Totalt hadde de fire private aktørene fått utbetalt 2,7 av totalt 19,4 milliarder tiltakskroner fra NAV.

Spesielle problemstillinger dere har støtt på

Da arbeidet med dette prosjektet startet var oljekrisen og utfordringer i arbeidsmarkedet høyt på agendaen både i norske medier og i politiske partier. Både politikere, fagbevegelse og NAV uttrykte begeistring for prosjektet vårt. Men da vi begynte å stille spørsmål ved ledighetsstatistikken og hvorvidt vi her i landet skjuler reell ledighet, stilnet begeistringen.

Vi kontaktet et stort antall politikere, tidligere statsråder og en tidligere statsminister. Spørsmålet til alle var: Hvorfor har vi så få arbeidsledige her i landet, men så mange uten jobb? Flere hadde tanker rundt dette, men avsto fra å gi noen kommentar. Bare én bestemte seg for å si noe: Tidligere arbeidsminister Robert Eriksson innrømmet at han selv brukte tall han karakteriserte som "sminket". Han sa også at det er en politisk "stilltiende enighet om å bruke en ledighetsstatistikk i Norge som ikke forteller hele sannheten". Det kan kanskje være en del av forklaringen på hvorfor et fåtall politikere ønsket å ha sterke meninger om sakene som omhandlet ledighetstallet. Med unntak av Senterpartiet var det ingen andre partier på stortinget som tok til orde for en politisk debatt om hvordan NAV setter opp ledighetsstatistikken.

Etter hvert møtte vi uventet stor motstand fra Arbeids- og sosialdepartementet og NAV. Det ble stadig vanskeligere å få intervjuavtaler med arbeidsministeren, men det som opplevdes som mest problematisk var rammene for intervjuene. Når vi først fikk en intervjuavtale, ble vi avspist med veldig dårlig tid (10 minutter eller mindre). Det medførte blant annet at vi ikke rakk å stille spørsmålene vi hadde forberedt henne og hennes kommunikasjonsavdeling på. Kommunikasjonsavdelingen avviste konsekvent alle forespørsler om sittende intervjuer eller intervjuer i rolige omgivelser. Samtidig registrerte vi at den samme statsråden hyppig stilte opp for andre journalister.

23. januar 2017 sendte NAV ut en pressemelding der de skrev at vår sak om ledighet var misvisende. Denne pressemeldingen ble også spredt i sosiale medier. Samtidig skrev lederpersoner i NAV innlegg i sosiale medier som vi oppfattet som forsøk på å så tvil om vår troverdighet.

Etter reportasjeturen til Sverige der vi intervjuet analysesjef Anna Araskog i Arbetsförmedlingen ønsket vi et intervju med NAV. NAV nektet å stille til intervju i forbindelse med denne saken. I stedet sendte de en epost til TV 2s nyhetsredaktør der de skrev at de hadde tatt kontakt med vår kilde. I eposten datert 3. februar skriver informasjonssjef i NAV: *"Vi har vært i kontakt med arbeidsmarkedsmyndighetene i Sverige*

og fått referert hvordan de opplevde intervjuet med TV2. De fortalte at de fikk masse detaljerte og merkelige spørsmål, og at de opplevde at journalisten hadde en bestemt vinkling han ville ha fram. Det kan se ut som hun er feilsitert og at hun har fått presentert feil informasjon om våre ledighetstall.” Intervjustrekket vi brukte med Anna Araskog var ikke redigert og kunne vanskelig være “feilsitert”. Saken ble publisert, og vi fikk aldri noe tilbakemelding fra Sverige om at den inneholdt feil.

Et gjennomgående premiss fra NAV sin side er at alle som mottar arbeidsavklaringspenger er for syke til å være i jobb. Et krav for å få ytelsen er at man har en diagnose, noe som også betyr at man ikke tas med i det offisielle ledighetstallet som regjeringen viser til hver måned. Gjennom flere av våre caser viste vi hvordan folk NAV hadde stemplet som syke var aktive arbeidssøkere. To av disse var Marius Vigre og Renate Andreassen. De sto frem og fortalte at de var aktive jobbsøkere og at de opplevde det som merkelig å ikke være en del av ledighetsstatistikken. Begge forklarte at de aldri hadde lagt skjul på at de var friske nok til å stå i en jobb. Det falt ikke i god jord hos NAV. Kort tid etter reportasjene på TV 2 ble begge fratatt ytelsen de hadde fått fra NAV (arbeidsavklaringspenger). NAV-sjef Sigrun Vågeng avviste at reportasjene på TV 2 var grunnen til at Vigre og Andreassen ble fratatt ytelsene sine. Hun sa at det “hadde fremkommet nye opplysninger som de begge har bekreftet i møter med NAV”. Saken vakte sterke reaksjoner i både Senterpartiet og Venstre, mens advokat Jon Wessel-Aas uttrykket bekymring over måten NAV valgte å reagere i denne saken. [Senere har NAV uttalt](#) at opplysningene i saken på TV 2 ga grunnlag for å “se nærmere på saken til de to casene”, og at det var dette som medførte at de ble fratatt trygden sin. NAV har ikke gitt et klart svar på *hvilke* nye opplysninger som medførte at casene ble fratatt arbeidsavklaringspengene.

Seinere opplevde også et av casene våre å bli kontaktet av NAV *før* publisering. Foranledningen var at case hadde fritatt NAV fra taushetsplikten slik at vi kunne få innsyn i saksdokumentene til vedkommende. Få dager før vi skulle gjøre opptak, ble case kontaktet av den lokale NAV-sjefen som ba vedkommende og vedkommendes samboer om å komme på et møte. Kilden vår opplevde at NAV-sjefen forsøkte å stanse deltakelsen i reportasjen på TV 2. Casen valgte selv å ikke delta på møtet med NAV. Opptakene med case ble gjennomført og saken publisert. Dette har så langt ikke fått konsekvenser for denne kilden.

NAV har ved to anledninger nektet å stille til intervju med TV 2. Dette gjelder reportasjer sendt [5. februar](#) og [19. juli](#) 2017. Tilsvaret i disse sakene ble i stedet forsøkt ivarettatt med en tekstplakat i TV-sendingen. NAV avviste først også å stille til intervju i saken om at casene våre var fratatt ytelsen sin fra NAV etter å ha stilt opp i våre reportasjer. Etter hvert gikk NAV-direktør Sigrun Vågeng med på å stille til intervju, men satte som betingelse at hun kunne stille på et direkteintervju i sendingen.

Kildevalg og kildekritikk

Underveis i dette prosjektet har vi av åpenbare grunner blitt tvunget til å reflektere mye over kildevalg. Vi bestemte oss for å hente inn en stor referansegruppe til prosjektet, samtidig som vi ikke ville legge minst mulig føringer for hvem vi rekrutterte. Døra skulle være bred og vid. Dette gav oss en mulighet vi aldri hadde fått dersom vi hadde stilt klare betingelser på forhånd. Vi kunne finne eksemplene på de som ikke blir regnet som arbeidsledige her i landet, snarere enn de som blir regnet som arbeidsledige. Samtidig har vi forsøkt så langt det lot seg gjøre innenfor rammene av dette prosjektet å kvalitetssikre opplysningene vi fikk.

Vi har fått samtykke og innsyn i sakene til alle casene vi har brukt som eksempler. Men det har ikke vært praktisk mulig å få innsyn i sakene til samtlige 550.

Vi hadde kontakt med et bredt spekter av fagfolk både før vi startet arbeidet, og underveis i forbindelse med de ulike problemstillingene som dukket opp. NAV har selv et stort antall fagpersoner i sin stab, og NAV var i alle saker en viktig kilde for oss. Samtidig er mange andre forskere og forskningsinstitusjoner nært knyttet opp til NAV, gjennom prosjekter og oppdrag. For oss ble det derfor viktig også å finne kilder som ikke var enige med NAV i deres framstillinger. NAV har i eposter til oss påpekt at de mener vi har vært selektive i vårt kildevalg, at vi har jaktet kilder som støtter "vårt" syn. Våren 2017 gjorde NAV det vanskeligere for oss å få snakke med sine fagfolk. All kommunikasjon måtte gå gjennom informasjonsavdelingen. I ettertid ser vi at vi gjerne kunne ha anstrengt oss mer for å finne kilder som kunne *kommentert* sakene, særlig der NAV selv nektet å stille til intervju. Totalt sett mener vi likevel at ulike syn har kommet godt fram i våre reportasjer, ikke minst NAV og regjeringens egne synspunkter.

Andre problemstillinger

Journalistene som har jobbet med disse sakene har i hovedsak jobbet fra hver sin by: Oslo og Stavanger. Hele veien har vi vært avhengig av enkel informasjonsdeling. Vi valgte å bruke Google Docs, som anses for å være en trygg skylagringstjeneste, som samtidig gjorde det mulig for begge å jobbe med informasjonen som fortløpende ble samlet inn. Som vi har redegjort for tidligere, så har vi hentet inn mye data om 550 personer - det stiller krav til hvordan vi behandler denne informasjonen på en sikker måte. Selv om Google Docs anses som trygt, er det i teorien slik at uvedkommende kan komme seg inn på våre kontoer og misbruke informasjonen om kildene våre. Vi valgte å benytte av oss totrinns-innlogging på Google-kontoene våre. Det betyr at man først logger inn med passord, og så må man skrive inn en bekreftelseskode på SMS, men heller ikke dette er helt trygt. På et tidspunkt valgte vi også å fjerne Excel-arkene med all informasjonen om de 550 kildene fra Google Docs og lagre dette på en lokal disk i stedet for. Dette fordi vi innså farene ved skylagring.

Resultat av arbeidet så langt

Dette prosjektet er det mest krevende vi noen gang har gjennomført. Arbeidet har pågått parallelt med annet journalistisk arbeid. Deler av arbeidet har pågått i sene kveldstimer og på nattestid. Samtidig med en omfattende nedbemanningsprosess i egen redaksjon. Flere av kollegaene som hjalp til med å rekruttere personer til dette prosjektet har ikke lenger jobb i TV 2. På tross av dette har vi klart å oppnå mange av målene vi satte oss, og litt til. Vi hadde et håp om klare å rekruttere en referansegruppe med i beste fall 100 personer. Vi fikk til slutt 550. Vi klarte å få illustrert hvordan vi definerer ledighet her i landet, og hvordan vi definerer bort ledighet. Og vi klarte å få i gang en debatt om et viktig tema. Sakene våre på tv2.no har vært blant de mest kommenterte og delte på nett noen sinne. Totalt har vi publisert mer enn 100 TV-reportasjer og nettartikler. TV 2 Nyhetskanalen og NRK Dagsnytt18 har kjørt flere debatter med våre reportasjer som utgangspunkt.

Dette har vi dokumentert

- Ledighetstallet Arbeids- og sosialdepartementet publiserer i sine månedlige pressemeldinger (2,5% helt ledige i desember 2017) utelater mange grupper som søker jobb og ser på seg selv som arbeidsledige.
- Mer enn 80.000 personer uten arbeid her i landet får beskjed om at de er registrert som arbeidssøkere, men tas ikke med i arbeidssøkerstatistikken til NAV.
- CV-en til et stort antall arbeidssøkere har vært sperret for søk fra mulige arbeidsgivere i NAV sin CV-base. Dette har skjedd samtidig som arbeidssøkerne har fått beskjed om at de er arbeidssøkere og at de er tilgjengelige i denne basen.
- Mange som holdes utenfor den registrerte ledighetsstatistikken Norge ville vært inkludert i den svenske statistikken. Forskjellen mellom den norske og svenske registrerte ledigheten er *vesentlig* mindre enn det de to statistikkene viser.
- 29 prosent av alle som mottar arbeidsavklaringspenger har en symptomdiagnose som hoveddiagnose. Det betyr, ifølge flere leger, at denne gruppen ikke er sykere enn folk flest.
- Norske politikere, både i posisjon og i opposisjon, er ikke interessert i å diskutere hvordan vi omgås ledighetstallene her i landet.
- Antall tiltaksplasser har økt betydelig de siste årene. Siden 2013 har NAV betalt 19,4 milliarder for kjøp av arbeidsmarkedstiltak. Private aktører som tilbyr arbeidsmarkedstiltak sikrer seg stadig større kontrakter med NAV. Fire private aktører har siden 2013 alene fått utbetalt 2,7 milliarder kroner fra NAV.
- Bare 21 prosent av alle som avsluttet et tiltak i 2016, er ute av NAV-systemet og tilbake i jobb 6 måneder seinere. Forsker Christer Hyggen mener arbeidstrening gjør det vanskeligere for unge arbeidssøkere å komme ut i en vanlig jobb.
- Omfanget av arbeidstrening i de store dagligvarekjedene øker kraftig. Coop, Bunnpris, Norgesgruppen og Reitangruppen har de fire siste årene hatt 16.527 på tiltak. Samtidig som de har fått svært rimelig arbeidskraft, har de fire konsernene fått 205 millioner kroner fra NAV i lønnsstilskudd og til dekning av utgifter til arbeidsmarkedstiltak.
- Dagligvarekjedene sier de tar stort samfunnsansvar ved å hjelpe folk tilbake i jobb, men vi har vist at ingen har sentral oversikt over hvor mange som faktisk blir ansatt etter tiltaket.
- Vi har vist at Nille-konsernet har hatt 2389 personer på tiltak i sine butikker siden 2013. I Nille-butikkene er det totalt 360 heltidsansatte. Kjeden viser til interne tall som sier at 38 prosent av deres 2100 ansatte er rekruttert via arbeidstrening. De aller fleste av disse rekrutteres inn i deltidsstillinger.

Konsekvenser

Vi visste at dette ville bli et krevende prosjekt. Vi skulle gå løs på et tema som omfatter en tredjedel av det norske statsbudsjettet og ordninger det er bred politisk enighet om. Målet var ikke å endre ledighetsstatistikken til NAV. Det ville ikke gi mening å endre en statistikk som også skal kunne vise utvikling over tid. Målet vårt var å få belyst hva statistikken ikke viser, og endre måten denne og andre tall om arbeidsledighet blir kommunisert på. Der mener vi at vi langt på vei har lyktes.

Underveis i prosjektet har flere uttrykt behov for å se på arbeidsledighet med nye øyne. Etter å ha sett våre reportasjer har økonomiprofessor Kjell Gunnar Salvanes ved Norges Handelshøyskole kommet med et konstruktivt forslag. Han foreslår at NAV, i tillegg til

dagens arbeidssøkerstatistikk, bruker data de har tilgjengelig til å lage en ny ledighetsstatistikk som omfatter alle grupper som søker jobb. NAV har svart at de har notert seg ønsket.

Måten arbeidsledighet omtales på i samfunnsdebatten har endret seg det siste året. I valgkampen snakket de to statsministerkandidatene i liten grad om antall ledige, men heller om sysselsettingsgrad. Altså hvor stor andel av befolkningen i arbeidsfør alder som ikke jobber, i stedet for å snakke om NAVs ledighetstall. Vi velger å tro at våre saker har bidratt til dette.

Etter sakene om at 21 prosent er tilbake i jobb seks måneder etter NAV-tiltak, innrømmet Anniken Hauglie den [13. desember](#) at mange av tiltakene ikke fungerer godt nok. Hun sa også at tiltaksordningen ikke kan fortsette som i dag. Hadia Tajik (Ap) krevde i samme sak full gjennomgang av tiltaksbruken. Seks dager senere fulgte statsminister Erna Solberg opp og [varslet endringer](#). Hun vil at det skal stilles krav om at det er mulig å få jobb etter å ha vært på tiltak. Ved årsskiftet 2017/2018 har både politikere fra regjeringspartiene og opposisjonen tatt til orde for å se på arbeidsmarkedstiltak med nye øyne. Regjeringspartiene har varslet at jobben for å få flere inn i arbeidslivet blir en av deres viktigste oppgaver. 12. januar 2018 kunngjorde arbeidsminister Anniken Hauglie at regjeringen har oppnevnt en ny ekspertgruppe som skal analysere utviklingen i sysselsettingen i Norge, og foreslå tiltak som kan bidra til at flere kommer i arbeid. Ekspertgruppen skal ledes av professor Steinar Holden, som også har vært en viktig ekspertkilde i forbindelse med vårt arbeid.

9. januar i år holdt NHO sin årskonferanse i Oslo spektrum med tittelen “Verdien av arbeid”. Der det tidligere har vært liten vilje til å diskutere om dagens NAV-system bidrar til å sykeliggjøre arbeidsledige, [sa NHO-direktør Kristin Skogen Lund at](#) “Vi smykker med oss lav arbeidsledighet samtidig som vi har verdensrekord i andel voksne personer på helsetrygd når vi er verdens friskeste folkeslag”. Skogen Lund sa også at “hvis du sliter med å komme inn i arbeidslivet, er det akkurat som at man blir dratt mot en sykdom for å få hjelp. Det er feil, og det gjør at folk blir sykeliggjort. Vi må erkjenne at problemet til mange av de som står utenfor jobb er mangel på kompetanse, ikke sykdom”. I samme sak sa arbeidsministeren at “altfor mange står utenfor arbeidslivet på helserelaterte ytelser” og at “vi er helt avhengig av at flere bedrifter gir de med huller i CV-en en sjanse”.

Arbeidsledige som ikke har vært tilgjengelige for søk i NAVs CV-base har nå fått mulighet til å bli eksponert for arbeidsmarkedet. Etter TV 2s reportasje er rutinebeskrivelsen i standarden for arbeidsprosesser oppdatert med nye presiseringer. Informasjon om dette er gått ut til alle landets NAV-veiledere. Etter at rutinene ble skjerpet inn har flere mottakere av arbeidsavklaringspenger blitt gjort tilgjengelig i CV-basen, og er dermed kommet ett skritt nærmere en jobb.

Steinar Figved og Kenneth Fossheim
Stavanger / Oslo, 14. januar 2018

Fullstendig liste over samlet publisering med tittel, dato og medium

20. november 2016: Dette er arbeidsledighetens ansikter

TV 2 Nyhetene: vimeo.com/250605409

TV2.no*: <http://www.tv2.no/a/8731966/>

23. november 2016: Arbeidsledige Jan Arild (29) vil gjerne jobbe – får bedre betalt om han sitter hjemme i sofaen

TV 2 Nyhetene: vimeo.com/250605608

TV2.no: <http://www.tv2.no/a/8732557/>

22. januar 2017: Anne (27) og over 88.000 andre arbeidssøkere blir tatt ut når NAV lager ledighetsstatistikken

TV 2 Nyhetene: <https://vimeo.com/251040819>

tv2.no: <http://www.tv2.no/nyheter/8878790/>

23. januar 2017: Dette tallet på arbeidsledighet i Norge har du aldri sett før

TV 2 Nyhetene: vimeo.com/250606407

TV2.no: <http://www.tv2.no/a/8879865/>

24. januar 2017: Tidligere arbeidsminister innrømmer: – De norske ledighetstallene er sminket

TV 2 Nyhetene: vimeo.com/250607779

TV2.no: <http://www.tv2.no/a/8883101/>

5. februar 2017: Verken svenske Peter eller norske Renate har jobb, men kun en av dem er arbeidsledig - forstår du hvorfor?

TV 2 Nyhetene: vimeo.com/250608237

TV2.no: <http://www.tv2.no/a/8907945/>

13. mars 2017: Marius (21) og Renate (33) stilte opp på TV 2 for å gi arbeidsledige et ansikt. Det fikk enorme konsekvenser for dem

TV 2 Nyhetene: <https://vimeo.com/251040859>

TV2.no: <http://www.tv2.no/a/8973718/>

14. april 2017: Marius og Renate fratatt trygda – mener NAV-sjefen lyver

TV 2 Nyhetene: vimeo.com/250609474

TV2.no: <http://www.tv2.no/a/9040672/>

17. april 2017: NAV har sendt Renate (33) på fire CV-kurs – det er bare en viktig ting de ikke har fortalt henne

TV 2 Nyhetene: vimeo.com/250610410

TV2.no: <http://www.tv2.no/a/9057248/>

3. juni 2017: En av tre på trygd har for lette diagnoser

TV 2 Nyhetene: vimeo.com/250610896

TV2.no: <http://www.tv2.no/a/9165281/>

19. juli 2017: Slik ble 82.000 arbeidsledige fjernet fra NAVs statistikk

TV 2 Nyhetene vimeo.com/250615407

TV2.no: <http://www.tv2.no/a/9174496/>

3. september 2017: For ett år siden var alle disse arbeidsledige – slik har det gått med dem

TV 2 Nyhetene: vimeo.com/250615579

TV2.no*: <http://www.tv2.no/nyheter/9337936/>

11. desember 2017: Line står fast i NAV-systemet – spar grus for 13.000 kroner i måneden

TV 2 Nyhetene: vimeo.com/250616006

TV2.no: <http://www.tv2.no/a/9541237/>

14. desember: Emil (19) lærer opp nyansatte i butikken, men får bare lønn for hver fjerde time han jobber

TV 2 Nyhetene: vimeo.com/250616635

TV2.no: <http://www.tv2.no/a/9547612/>

25. desember 2017: Denne butikken har hatt flere på NAV-tiltak enn den har vanlige ansatte

TV 2 Nyhetene: vimeo.com/250617420

TV2.no: <http://www.tv2.no/a/9558530/>

30. desember 2017:

Fire private aktører har fått milliarder av NAV

Ingunn (52) har mastergrad - jobbekspertene ville sende henne på tiltak i strikkebutikk

TV 2 Nyhetene: vimeo.com/250617660

TV2.no: <http://www.tv2.no/a/9577729/>

* I tv2.no-sakene merket med stjerne hadde vi laget en interaktiv presentasjon der leseren kunne klikke på et portrettbilde og se video med denne personen. Dette ble laget ved hjelp av tjenesten Thinglink. Abonnementet på Thinglink er dessverre ikke lenger aktivt fra 1. januar 2018. Det er likevel mulig å klikke på hovedbildet og se presentasjonen direkte på sidene til thinglink.com.

Andre vedlegg

1. Delrapport Arbeidsledighetens ansikter oktober 2016
2. Pressemelding fra NAV 23. januar 2017
3. E-post fra NAV til TV 2s nyhetsredaktør 3. februar 2017
4. Svar fra TV 2s nyhetsredaktør til NAV 5. februar 2017